

TÜRK SANAYİCİLERİ VE İŞADAMLARI DERNEĞİ

**TÜSİAD
YÖNETİM KURULU BAŞKANI
ÖMER SABANCI'NIN
TARSUS SİAD KONUŞMASI**

**10 Ekim 2005
Tarsus**

TÜSİAD AVRUPA SANAYİ VE İŞVERENLER KONFEDERASYONLARI BİRLİĞİ (UNICE) ÜYESİDİR.

İstanbul : Meşrutiyet Cad. No: 74 Tepebaşı 34420 İstanbul - Türkiye
Ankara : İnan Cad. No: 39/4 Gaziosmanpaşa 06700 Ankara - Türkiye
Brüksel : 13, Avenue des Gaulois, 1040 Brussels-Belgium
Washington D.C. : 1250 24th Street, Washington D.C. 20037 - USA
Berlin : Märkisches Ufer, 28 10179 Berlin-Mitte - Germany
Paris : 12, Rue Godot de Mauroy 75009 Paris - France

Tel: (90-212) 249 19 29	Faks: (90-212) 249 13 50	e-mail: tusiad@tusiad.org
Tel: (90-312) 468 10 11	Faks: (90-312) 428 86 76	e-mail: ankoffice@tusiad.org
Tel: (32-2) 736 40 47	Faks: (32-2) 736 39 93	e-mail: bxloffice@tusiad.org
Tel: (1-202) 776 77 70	Faks: (1-202) 776 77 71	e-mail: usoffice@tusiad-us.org
Tel: (49-30) 28 878 6300	Faks: (49-30) 28 878 6399	e-mail: info@tusiad-de.org
Tel: (33-1) 426 516 40	Faks: (33-1) 426 516 99	e-mail: satan@tusiad.org

web: www.tusiad.org

Sayın Valim, Tarsus'un değerli yöneticileri,
sevgili Tarsuslu dostlar, sayın basın mensupları,

Sabah saatlerinde aile köklerimizde bulunan Adana'da gerçekleştirdiğimiz toplantının ardından, şimdi yine benim kişisel geçmişimde çok özel bir yeri bulunan Tarsus'ta sizlere hitap etmenin mutluluğu içinde, TÜSİAD adına hepinizi saygıyla selamlıyorum. Bana bu fırsatı sağladığı için Başkanları Sayın Faruk Yalnız'ın şahsında Tarsus SİAD'a teşekkür ediyorum.

Hepinizin bildiği gibi Avrupa Birliği'ne üye ülkeler geçtiğimiz hafta, uzun vadede ülkemizin geleceği açısından tarihi bir karara imza atarak, Türkiye ile müzakerelere başlama kararı aldılar. Türkiye, 3 Ekim 2005 tarihinde, hukuksal zemin değiştirerek, "aday ülke" olmaktan çıkarak; "tam üyeliğe geçiş aşamasında ülke" haline gelmiştir.

Türkiye'nin, bu tarihsel aşamayı, Avrupa Birliği'nin kendi iç siyasal dengeleri ve sosyo ekonomik ortamı açısından, kurulduğundan beri yaşadığı en zor dönemde gerçekleştirmiş olması, gelinen noktayı daha da anlamlı kılmaktadır.

Müzakerelerin açılmasının ardından, önümüzdeki zorlu süreçle ilgili gözden kaçırılmaması gereken birkaç noktaya dikkatlerinizi çekmek istiyorum. Müzakere Çerçeve Belgesi oldukça dengeli bir şekilde hazırlanmıştır. Belgenin hazırlanma sürecine Türkiye'nin dahil olmadığı dikkate alınacak olursa mevcut koşullar altında elde edilebilecek en iyi siyasal sonuçlardan biri elde edilmiştir. Dolayısıyla, belge konusundaki değerlendirmeler soğukkanlı ve orta vadeyi gözetten bir yaklaşımla yapılmalıdır.

Öncelikle Türkiye'nin AB müzakere modelinin belirginleştirilmesine ilişkin çalışmalar hızlandırılmalı, müzakere sürecinin tüm sivil toplumun etkin katılımı ve desteği ile sürdürülmesinin önemi dikkate alınmalıdır. Uyum sağlayacağımız AB mevzuat ve politikaları sürekli yeni eğilimler ve değişim içindedir. Avrupa Birliği karar alma sisteminde çok önemli bir role sahip bulunan Avrupa özel sektörünün temsil kuruluşu UNICE'nin üyesi bulunan TÜSİAD, bu konuyla, değişim sürecinin içerisinde yer alarak; Türk özel sektörünün AB sürecindeki görüşlerinin, Türkiye'nin müzakere politikasına katkısını sağlama sorumluluğunu üstlenmeye devam edecektir.

Hiç kuşkusuz bu dönemin Türkiye açısından en büyük önemi, içeride ve dışarıda Türkiye'nin mevzuat uyumu sürecindeki başarısını ve saygınlığını yükseltmek olacaktır. Türkiye'nin müzakere sürecinde hızlı ilerlemesi, siyasal ve ekonomik reform sürecinin devamına ve derinleştirilmesine bağlı olacaktır.

Bu nedenle, müzakerelerin açılma kararını Türkiye'nin gerekli atılımları tamamladığı şeklinde değil, daha ileri düzeydeki atılımlar için sağlanan yeni bir ivme olarak yorumlamalıyız. Kapsamlı bir kamu reformu, kayıtdışı ekonomi ile kararlılıkla mücadele, demokratik reformların uygulanması, tarım, eğitim, sosyal güvenlik gibi alanlarda artık gecikmiş olan reformların hayata geçirilmesi, Türkiye'nin küresel bilgi toplumunda önde gelen bir ülke olma yolunda ilerlemesi ve belki de hepsinden önemlisi toplumsal diyalog ve uzlaşma kanallarının açık tutulması, Türkiye'nin müzakere pozisyonunu da güçlendirecektir.

Müzakerelerin tamamlanmasının ardından Türkiye'nin üyeliği, diğer aday ülkelerde olacağı gibi Avrupa kamuoyunun desteğinin alınmasını gerektirecektir. Türkiye olarak, demokratik reformlarda gösterdiğimiz başarıyı, teknolojiyi ve medyayı iyi kullanan bir iletişim stratejisi ile Avrupa'da saygınlığımızı artırma yönünde şimdiye kadar kullanamadık. Hiç değilse bundan sonra, son yılların

demokratik ve ekonomik kazanımlarını kapsamlı bir uluslararası iletişim kampanyası ve 21. yüzyılın zorunlu kıldığı çağdaş bir diplomasi anlayışı ile siyasal kazanımlara dönüştürebilmeliyiz.

Bu yüzden Avrupa ile iletişim konusunda daha aktif olunması, bu alandaki eksiklerin giderilebilmesi için son yıllarda oluşturulan Avrupa Birliği İletişim Grubu (ABİG) gibi girişimlerin desteklenmesi büyük önem taşıyacaktır. Türkiye'nin demokrasi, ekonomik ilerleme ve toplumsal kalkınma başarılarının ve vizyonunun Avrupalı bir çerçeve içinde en geniş kamuoyuna, en etkin şekilde anlatılması ve Türkiye'nin aleyhine çalışan kurum ve kişilere niteliklerine göre ayarlanmış şekilde düzenli ve etkili bir şekilde tepki verilmesinde büyük yarar olduğu şüphesizdir.

Öte yandan AB'nin son genişlemesinin ardından 25 üyeli bir yapıya uygun bir karar alma mekanizması ve kurumsallaşma gerçekleştirmediği, Türkiye hakkındaki müzakerelerin açılma kararının alınma sürecinde yaşanan diplomatik tıkanıklıkla bir kez daha kanıtlanmıştır. Gerek AB'nin bundan sonraki politikalarının belirlenmesi, gerekse Türkiye'nin müzakere sürecinin ilerleyen aşamalarında bu tür sorunların yaşanmaması bakımından, AB'nin kurumlarını ve karar alma süreçlerini kolaylıkla sekteye uğratabilecek bir yapıdan kurtarılması AB tarafının önündeki bir görev olarak durmaktadır.

AB'ye tam üyelik sürecini ve bu süreci resmen başlatacak olan müzakereleri orta vadeli bir perspektifle değerlendirmemiz gerektiğini de vurgulamalıyız. Aslında sürecin ucu Türkiye için de açıktır ve öyle olmalıdır. Önümüzdeki yedi-sekiz yıl içinde Türkiye daha güçlü bir ekonomiyle, daha derinlemesine benimsenmiş bir demokrasi ve hukuksal düzenle toplum olarak AB üyeliğine hazır bir konuma gelecektir. O noktada AB'nin de Türkiye için çekim gücünü koruyor olması gerekir.

AB, ekonomik büyüme ortamına geri dönmüş, küresel rekabet gücünü tekrar yükselişe geçirmiş olmalı. AB içinde siyasal bütünlük ve olgunluk gelişmeli, dış politika, bütçe ve tarım politikası gibi alanlarda temel reform süreci ilerlemiş olmalıdır. AB, daha iyi işleyen bir kurumsal sistemle, anayasanın reddi sonrasında oluşan belirsiz ortamdan kurtulmuş olmalıdır. Bazı Avrupa ülkelerinde etkisi aşırı uçlardan merkez sağ ve sol partilere kadar yayılabilen popülist, içine kapanmacı, yabancı düşmanı ve aşırı milliyetçi siyasal eğilimler Avrupa demokrasisinin saygınlığına zarar verici bir düzeyde ortama egemen olmamalıdır.

Avrupa bu olumlu yönde ilerlerse, demokratik, ekonomik ve toplumsal açıdan güçlenmiş bir Türkiye, Avrupa'nın yeniden oluşan dengelerinde kendini en iyi şekilde konuşturabilecektir.

Nihayetinde, Avrupa Birliği müzakere sürecinin başlamış olması, gecikmiş olan bir dizi reformun önümüzdeki dönemde AB politikaları çerçevesinde ele alınarak tamamlanmasını gündemimize getirecek. Türkiye'nin AB müzakereleri çerçevesinde en çok zorlanacağımız başlıklardan birisi tarım olacak. Sabah Adana'da da kapsamlı bir seminer ile gündeme getirdiğimiz, Türkiye ekonomisinde istikrarlı büyümede sürdürülebilirliğin sağlanması açısından çok büyük önem arz eden tarım konusuna değinmek istiyorum.

Öncelikle Türkiye gibi eşsiz tarım potansiyeline sahip bir ülke için, şu an sektörün bulunduğu noktanın hiç de iç açıcı olmadığını belirtmek gerekiyor. Tarım, temel besin maddeleri ve sanayinin hammaddelerini üreten bir sektör olması, istihdamdaki ve ihracattaki payı sebebiyle Türk ekonomisi için çok hayati öneme sahip bir sektör. İstihdam açısından bakıldığında, ülkemiz ekonomisine %11 seviyelerinde katkı yapan tarımın, toplumun %34'ünü istihdam ediyor olması, alınması gereken önlemlerin aciliyetini, yapısal dönüşümün gerekliliğini net olarak ortaya koymakta.

Tarımsal işgücü azaltılırken, eğitim düzeyinin çok sınırlı kaldığı bu işgücünün başka sektörlere yönelebilmesi için, işgücü niteliğinin eğitimle artırılması zorunludur. Bu hem tarımda verimliliği hem de iş gücünün, kırsal kesimde tarım dışı alanlarda ve kentlerde istihdam olanaklarını arttıracaktır. Zira, bilgi toplumuna geçişle birlikte tarımda modern üretim tekniklerini kullanarak yapılan üretim ile geleneksel üretimin iyice ayrışması kaçınılmazdır. Tarım işletmeleri de sanayi işletmeleri gibi eğitilmiş iş gücü talep etmeye başlayacaktır. Buradaki geçiş dönemi iyi bir şekilde yönetilemediği takdirde, tarımdaki gizli işsizlerin kentlerde açık işsizliğe dönüşmesi ve sosyo-ekonomik sorunların daha da artması kaçınılmaz olacaktır.

Tarımda dönüşümü, yeniden yapılanmayı sağlayamadığımız takdirde, ne büyümeden, ne istikrardan, ne sosyal refahtan söz etmemiz mümkün değil. Ancak, Cumhuriyetimizin ilk dönemi dışında tarım sektörünün önemi göz ardı edilmiş ve tarım uzun vadeli stratejik bir bakış açısından yoksun bırakılmıştır. Tarım politikaları, stratejik bir vizyonla belirlenmek yerine diğer alanlardaki politikalara bağımlı kılınmış, tarıma yaklaşım genelde sık değişen iktidarların siyaset alanlarına hapsedilmiştir.

Tarımın birikmiş sorunlarının temelinde, hiç kuşkusuz, destekleme yöntem ve araçları gelmektedir. Türkiye’de bugüne kadar uygulanmış olan tarım politikaları, üretimin serbest piyasa koşullarına göre gelişmesini engellemiş; siyasi kaygılarla açıklanan taban fiyatlarına göre oluşan üretim yapısı sadece tarımsal çıktıyı girdi olarak kullanan sektörleri değil, ülkenin rekabet gücünü de aşağıya çekmiştir. Öte yandan ekonomi açısından ortaya çıkan bu olumsuzluğa rağmen uygulanmış olan destekleme politikaları çiftçinin ve köylünün refah seviyesini de artırmamıştır.

Tarımın şu an bulunduğu yere razı olmak mümkün değildir. Yapısal dönüşümlerle tarım ve hayvancılıkta verimlilikte ciddi bir sıçrama, tüketici refahında artış ve dış dengede iyileşme yakalanması mümkündür. Bu amaçla, Türkiye ulusal ihtiyaçları, AB Ortak Tarım Politikası’na uyum yükümlülüğü ve Dünya Ticaret Örgütü nezdindeki taahhütleri ile uyumlu olarak rasyonel, etkin, örgütlü, rekabet gücü yüksek ve sürdürülebilir bir tarım sektörü yaratmaya çalışmalıdır.

TÜSİAD, tarımı, Türkiye’nin sosyal ve ekonomik istikrara ulaşmasındaki en öncelikli sektörlerden biri olarak görmekte, tarım konusunda yapmakta olduğu çalışmalarla sürdürülebilir ve etkin bir tarımsal politikanın oluşturulmasına katkı sağlamayı amaçlamaktadır. Tarımda arzulanan yapısal dönüşümün gerçekleşmesi, bu yönde geniş bir toplumsal mutabakatın mevcudiyetiyle mümkün olacaktır.

Sözlerime son vermeden önce, AB müzakere ve uyum sürecinde gerçekleştirilecek yeniliklerin arkasında ilk önce işadamlarının duracağını, hepimiz adına söylemekte bir sakınca görmüyorum. Bizler değişimin ancak radikal değişimler yaratacak cesur adımlarla gerçekleşebileceğini ve Türkiye’yi de ancak bu anlayışın yücelteceğine inanıyoruz.

Beni dinlediğiniz için hepinize teşekkür ediyorum.